

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 38.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 3. aprila 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Ekspoze finančnega ministra

Iz raznih razlogov objavljamo namesto lastnega uvodnika uvodnik »Trgovskega glasnika« o ekspoziciji fin. ministra dr. Šuteja, čeprav se v vseh podrobnostih s člankom ne strinjamo. Objavljamo ga pa tudi zato, da vidijo naši bralci, kako sodijo o naši finančni politiki beograjski gospodarski krogi.

Finančni minister dr. Šutej je dal tisku ekspozicije o novem proračunu za štiri dvanajstine, ki so v resnici dvanajstine, ker so bile izdane ob dvanajsti uri. V njem je v glavnem pojasnil, odkod in zakaj so bili tako povečani državni izdatki in zato tudi državna bremena.

Po tem ekspoziciji so nastala ta povečanja zaradi izrednih razmer po svetu ter njih odmeva na naše razmere. Znašajo pa v primeri z lanskoletnim proračunom za 4 mesece okoli 810 milijonov ali za vse leto nad 2.400 milijonov din več. Ne dvomimo velikansko povečanje in večje, kakor ga je kdaj koli doživela naša država.

Ne razpravljajoč o pravih motivih teh povečanj, a da bi se razumel njihov obseg in njih težnja, se mora naglasiti, da ta nastajajo po ustanovitvi banovine Hrvatske in prenosu mnogih kompetenc centralnih oblasti nanjo. Pričakovalo se je, da bodo zaradi tega državni izdatki manjši, nikakor pa večji! V resnici pa so se povečali eni ko drugi. To mora tako iznenaditi ko tudi zaskrbiti. Kajti kaj bo potem, ko se bodo formirale tudi druge jedinice? Tedaj moremo analogno pričakovati mnogo večje izdatke in s tem tudi bremena. Poleg tega ne more biti nihče varen, dokler ne bo finančni zakon podrobno proučen, da so vsi izdatki vneseni v proračun. Ve se, da morejo biti s finančnim zakonom državni izdatki povečani oziroma da morejo biti tudi kamufilirani. Prav tako nam ni jasen pomen dr. Šutejeve izjave, da je v proračun vnesel tudi sankcionirane državne obveznosti. Dobro bi bilo, da bi pojasnil, če se te obveznosti nanašajo tudi na finansiranje banovine Hrvatske.

Iz vsega tega izhaja, da je težko določiti tako višino ko tudi vzroke povečanih izdatkov in bremen. Sklicevanje na izredne razmere pojasnjuje v resnici vse in nič. Razmere po svetu in pri nas so v resnici izredne. Morejo v prvi vrsti zahtevati povečanje izdatkov za narodno obrambo. Ta povečanja so tudi že storjena z določitvijo kredita 4 milijard din. Polovica tega kredita je že izčrpana. Vendar pa je še ostala velika vsota. Sedaj pa izkazuje minister v proračunu novo povečanje v višini 38,6% od vsega proračuna ali v številkah 312 milijonov din. Pa tudi to moremo razumeti in sprejeti! V takšnih časih ne smemo in ne moremo obžalovati to, kar se daje za okrepitev državne in obrambne sile. Nasprotno moramo samo obžalovati, da so bila zamujena štiri leta in da že mnogo prej ni bila opremljena naša oborožena sila tako, kakor to zahtevajo potrebe varnosti države, njena notranja pomirjenost in fiskalni interesi. Kajti danes moramo plačati zlasti nekatere nabavke mnogo dražje kakor prej.

V kolikor pa je zaradi izjemnih razmer lahko razumeti povečanje kreditov za narodno obrambo, je

težko razumeti druga povečanja. Tembolj, ker znašajo ta 61,4% ali nekoliko manj ko 500 milijonov dinarjev za 4 mesece, ali za vse leto 1500 milijonov. Ali ne bi bilo popolnoma normalno varčevati povsod, kjer koli bi se le moglo in tako dolgo, dokler to varčevanje ne bi bilo v škodo pravih funkcij državnega stroja.

Ne nameravamo pri tej priliki iti v podrobno proučevanje državnih izdatkov, temveč hočemo le pokazati, kje bi se moglo varčevati

in prihraniti. Vendar pa moramo reči, da bi mnogi izdatki počakali na boljše čase. Tako pa je narod obremenjen z večjimi bremenami in vprašanje je, če jih bo mogel prenesti.

Po tem, kar se ve dosedaj, je bilo naše gospodarstvo obremenjeno skoraj do maksimuma. Treba bo torej počakati, če je konjunktura tako dobra, da more prenesti tako velikansko obremenitev in če bo sploh moglo vzdržati.

Prepričani smo, da bodo to uvideli tudi g. dr. Šutej in vsi drugi. Tako velike dajatve morejo na eni strani povzročiti ustavitev obratov, na drugi strani pa izzvati dvig cen in s tem tudi draginjo življenja in vse male nadloge, ki so zvezane z njo, začeni z nagradami osebu ter nadaljnjem zniževanjem vrednosti dinarja ali inflacijo. Mnenja smo, da to vsekakor ni bilo predvideno kakor tudi verujemo, da tega ne želi niti g. finančni minister.

Zadnji odstavek točke II istega člena se glasi odslej:

»15% davek iz 3. odst. in 8% davek iz zadnjega odstavka toč. 1. po toč. II tega člena ko tudi davek zavezanec, ki ne stanujejo na ozemlju kraljevine, niso zavezani nikakim samoupravnim dokladam.«

§ 11. — V točki 2. odst. 2. čl. 71. zakona se črtajo besede: »zavezana na javno polaganje računov«.

Na koncu točke 2. člena 71. zakona se po besedi »dohodek« postavi podpičje in doda nova točka, ki se glasi:

»Zastopnik avtorskih pravic, kadar izplačuje ali v računu odobruje avtorsko taniemo osebam iz tujine, in sicer samo v primeru, če se ne morejo uporabiti določbe prednjih točk.«

§ 12. — Zadnji stavek točke 3. člena 74. zakona se spremeni in se glasi:

»Kot poslovna naprava tuje pravne osebe se smatra tudi vsako podjetje v državi, v katerem tuja pravna oseba posredno ali neposredno sodeluje v kapitalu, razdelitvi dobička ali na kak drug način vsaj s 50%.«

§ 13. — Na koncu zadnjega odstavka člena 81. zakona se namesto pike postavi vejica ter doda: »odbiijejo pa se dohodki po toč. 3. in 4. čl. 83. tega zakona, ki so izkazani v bilanci poslovanja podjetja v državi, v kolikor so vsebovani tudi v dobičku bilance celotnega podjetja.«

Na koncu tega člena se doda naslednji nov odstavek:

»V kolikor druge tuje pravne osebe, ki imajo v državi poslovno napravo, prodajajo v kraljevini blago, ki ga same proizvajajo v tujini, davku zavezani dobiček v državi ne more biti manjši ko 1/4 celotnega dobička od tega poslovanja, v kolikor pa prodajajo take osebe v kraljevini tuje blago iz tujine, davku zavezani dobiček ne more biti manjši ko 1/2 celotnega dobička od tega poslovanja. V vseh drugih primerih poslovanja tujih pravnih oseb, ki imajo v kraljevini poslovno napravo, se določi kot davku zavezani dohodek v državi vsaj oni del izkazane dobička celotnega podjetja, ki ustreza razmerju v državi doseženega bruto dohodka proti bruto dohodku celotnega podjetja.«

Prispevek za fond za narodno obrambo — odbitna postavka

§ 14. — Na koncu drugega odstavka točke 1. člena 82. se namesto podpičja postavi vejica in dodajo besede: »razen posebnega prispevka za fond za narodno obrambo za dotično poslovno leto, v kolikor je bil dejansko plačan v tistem letu«. (Ta postane torej odbitna postavka.)

V 1. odstavku točke 4. istega člena se črta besedilo od besede: »vlog komanditistov itd.« do konca odstavka, namesto tega pa se vstavi besedilo: »obresti od kapitala, ki je bil dan od fizičnih oseb podjetju posredno ali neposredno na razpolago v obliki stalnega posojila.«

§ 15. — V 2. stavku 1. odstavka člena 85. se po besedi »ako« dostavi besede: »brez dokazanega upravičenega razloga«.

§ 16. — V predzadnjem stavku 3. odstavka točke 1. člena 86. zakona se namesto pike postavi vejica in dodaja: »kot dohodki, ki so zavezani kakšni drugi davčni obliki. V blagovni bruto-promet ne spada monopolna taksa, državna

Sprememba davčne reforme

Maniše olajšave priznane

»Službene novine« z dne 30. marca so objavile naslednjo uredbo o dopolnitvah in spremembah zakona o neposrednih davkih.

Zemljarina

§ 1. — Na koncu zadnjega odstavka čl. 10. zakona se namesto pike postavi vejica in dodajo te besede: »kakor tudi doklado na kmetijske zbornice« (tudi ta doklada se oprošča davka).

Zgradarina

§ 2. — 5. odst. čl. 40. zakona se spremeni in glasi: »Kadar se davku zavezani predmet ne uporablja, se vložijo prijave za odpis osnovnega davka (zgradarine) v roku 14 dni od dneva prenehanja uporabe. Če se prijavljena najemina ne more izterjati, se vložijo prijave v roku 14 dni od dneva prejema sodnega sklepa o neizterljivosti najemnine, a najkasneje v petih letih od 1. januarja onega leta, za katero je bil davek odmerjen.«

V zadnji stavek odst. 6. čl. 40. zakona se namesto besed »šest mesecev po izteku davčnega leta« vstavijo besede: »14 dni po prejemu sodnega sklepa o neizterljivosti najemnine oz. 5 let računajoč od 1. januarja onega leta, za katero je bil davek odmerjen.«

Pridobnina

§ 3. — Zadnji odst. čl. 44. zakona se spremeni in se glasi:

»Kot zavezanci po čl. 53. a) zakona se smatrajo vsa njegova podjetja, obrati in posli, ki so zavezani pridobitni kot en davčni predmet. V takšnem primeru razdelitev osnovnega oz. minimalnega davka kot osnovo za odmero samoupravnih doklad izvrši davčna uprava po določbah čl. 88. zakona.« (Skupno odmerjeni osnovni davek se v kraju, kjer ima podjetje sedež, izloči za občino prvenstveno 20%, ostanek pa se razdeli na druge občine, pri podjetjih, ki niso industrijskega značaja pa prvenstveno 50%.)

§ 4. — Tretjemu stavku čl. 49. zakona se po besedah »pri katerem je tuje podjetje« (udeleženo pri glavnici, razdelitvi dobička ali kako drugače vsaj s 50% oziroma če vsaj s 50% zalaga podjetje z blagom) dodajo besede »posredno ali neposredno«. Na koncu 3. odst. tega člena pa se črtajo besede od »če vsaj s 50% zalaga podjetje z blagom«.

Nova odbitna postavka

§ 5. — Za drugim odstavkom čl. 53. zakona se doda naslednji odstavek:

»Če davčni zavezanec sam vodi obrat, podjetje ali poklic, se mu odbije na ime osebnih oneroznih izdatkov za vodenje posla 6%, največ pa 60.000 din. Če ima davčni

zavezanec več obratov, podjetij ali poklicev, ki predstavljajo posebne davčne predmete, se mu ta odbitek upošteva pri onem poslu, ki ga vodi osebno, če pa se to ne more določiti, se vzame gospodarsko najmočnejše. Določbe tega odstavka se ne bodo uporabljale, kadar se davek odmerja v kazenskem postopku.«

Po čl. 53. se doda novi odstavek, ki se glasi: »Pri določevanju davčne osnove po poslovnih knjigah se analogno uporabljajo določbe 1., 2., 3. in zadnjega odstavka čl. 81. in določbe čl. 82. in 83. zakona.

Spremembe v členu 53. a)

§ 6. — V točki 1. odst. 1. čl. 53. a) zakona se črta beseda »industrijska«. V točki 2. 1. odst. tega člena se vstavi namesto besed »podjetja in obrati«, besedi »drugi zavezanci«.

Na koncu 2. toč. 1. odst. čl. 53. a) se namesto pike postavi vejica ter doda: »oz. pri inženirskih podjetnikih 4 milijone din«.

Po 4. odst. čl. 53. a) se po piki doda: »Razloge suma v verodostojnost poslovnih knjig sporoči davčna uprava davčnemu zavezancu, ki more v 8. dneh na davčni upravi vložiti ugovor. Če tega davčna uprava ne upošteva, se ugovor odstopi kot pritožba finančni direkciji, ki izda o njej svoj odlok v 30 dneh. Proti odloku finančne direkcije ni dopustna pritožba na upravno sodišče.«

§ 7. — V 1. odst. čl. 58. zakona se po piki dodaje: »Ne smatra se kot davčni predmet ono podjetje, ki pod novim imenom ali novim lastništvom nadaljuje poslovanje odjavljenega podjetja ali obrata iz čl. 53. a) zakona. V takšnem primeru se bivši davčni zavezanec z odjavo podjetja ali obrata ne oprošča obveznosti in sankcij po čl. 107. a) zakona.«

Nekatere olajšave

§ 8. — V čl. 59. I zakona se izza lestvice dopolnilnega davka doda nov odstavek, ki se glasi:

»Pri izračunavanju osnovnega in dopolnilnega davka se zaokroža davčna osnova na nižjo polno stotico dinarjev.«

Na koncu 3. odst. čl. 59. I se po besedi »in usluge« doda: »V blagovni promet ne spada monopolna taksa ter državna in samoupravna trošarina. Ta določba se uporablja tudi pri določevanju nastanka obveznosti vodenja poslovnih knjig po čl. 53. a) zakona.«

Za 4. odst. čl. 59. I se doda nov odstavek, ki se glasi: »Samoupravne doklade se morejo nalagati samo na 50% minimalnega davka.«

4. odst. čl. 59. II se spremeni in se glasi: »Niso zavezana temu posebnemu davčnemu dodatku podjetja, ki se bavijo s proizvodnjo in predelavo živalske krme in ljudske hrane, proizvodnjo in prodajo ogrevalnega materiala (drv in premoga), gradbenega materiala, umetnih gnojil in sredstev za zaščito rastlin, časopisna in tiskarska podjetja. Prav tako niso zavezana posebnemu davčnemu pribitku podjetja, ki poleg električnega toka prodajajo tudi električni instalacijski material po cenah, ki so maksimirane od pristojne oblasti, če se ta prodaja vrši na območju, katerega oskrbujejo s tokom, in sicer izključno v mestih izpod 5000 prebivalcev.«

Davek na rente

§ 9. — Po točki 5. člena 60. zakona se postavi namesto besede »in« podpičje. Po točki 6. se doda naslednja nova točka: »7. avtorske tanieme, ki se izplačujejo osebam iz tujine in

8. obresti iz točke 6. člena 55. in točke 4. člena 82. zakona, ki jih izplačujejo oziroma v računu odobravajo zavezanci pridobnine oziroma družbenega davka, trajno ali začasno oproščeni od plačevanja teh davčnih oblik ali katerim je bil po dotični bilanci odmerjen minimalni davek zaradi pomanjkanja davčne osnove. Davku na rente so zavezani v navedenih primerih oproščeni oziroma minimalnega davka tudi drugi dohodki od premoženjskih predmetov in pravic, ki so načeloma zavezane pridobitni ali družbenemu davku, kadar jih prej omenjeni zavezanec izplačuje oziroma v računu odobrava, v kolikor bi takšni dohodki bili zavezani davku na rente, če bi jih izplačevali druge osebe.«

§ 10. — Sedanji 3. odst. točke 1. člena 69. zakona postane 2. odst., sedanji 2., ki postane 3. odstavek, pa se v bodoče glasi:

»Vendar pa pravne osebe, ki v kraljevini niso obdačene z družbenim davkom, plačajo davek na rente s 15% od obresti na posojila, ki so jih dale na temelju delnih zadolžnic ali zastavnih listov ali proti hipotekarnemu zavarovanju, ko tudi od obresti na stalna posojila, vse brez ozira na višino obrestne mere.«

Na koncu besedila pod črko b) toč. II istega člena se namesto pike postavi podpičje in dodaje se nova točka c), ki se glasi:

c) na obresti, ki jih zavarovalne družbe dovoljujejo pozavarovalcem na depozitane premijske rezerve ko tudi na zavarovalne rente, pri katerih je izplačevanje anuitet vezano na življenje ene ali več določenih oseb.«

in samoupravna trošarina. Zadnji stavek tega odstavka se skupno z lestvico minimalnega davka od vloženega kapitala črta.

4. odstavek iste točke se menja in se glasi:

»V primeru začasne odmere davka po členu 80. zakona se odmeri minimalni davek z dva pro mille, t. j. 2 din od 1000 din od vloženega kapitala oziroma od čistega premoženja, če ni vloženega kapitala.«

Odstavek 2. točke I a) se glasi v bodoče: »Ta dodatni davek znaša 15% vsega zneska temu davku zavezanega izplačil ali odobrenja.«

V 4. odstavku 3. točke se črtajo besede: »delniška«, med besede »se bavijo« in »proizvodno« pa se vstavijo besede: »proizvodno in predelavo ljudske in živalske hrane«. Namesto besede »mliči« se vstavijo besede: »sredstva za zaščito rastlin«.

Na koncu istega odstavka se doda nov stavek: »Isto tako niso zavezana posebnemu davčnemu dodatku podjetja, ki poleg električnega toka prodajajo tudi električni instalacijski material po cenah, maksimiranih od pristojne oblasti, če ga prodajajo na območju, kjer dajejo električni tok, in sicer izključno le v krajih z manj ko 5000 prebivalci.«

Uslužbeni davek

§ 17. — V točki 6. člena 90. zakona se namesto besed: »400 din mesečno, 100 din tedensko in 16 din dnevno« postavijo besede: »600 din mesečno, 150 din tedensko in 24 din dnevno«.

§ 18. — V členu 93. zakona se namesto sedanjih točk 1. in 2. postavijo nove točke, ki se glase: »1. če dohodek ne presega 1000 din mesečno (250 din tedensko, 40 din dnevno), se odbije 600 din mesečno (150 din tedensko in 24 din dnevno) ter za vsakega otroka po členu 90. točke 6. 100 din mesečno (25 din tedensko in 4 din dnevno); 2. če dohodek presega znesek po točki 1., a ni večji ko 4000 din mesečno (1000 din tedensko in 160 din dnevno), se odbijeta dve tretjini v točki 1. navedenega zneska;

3. če znaša dohodek nad 4000 dinarjev mesečno do 6000 din (do 1500 din tedensko ali 240 dinarjev dnevno), se odbije ena tretjina v točki 1. navedenega zneska.«

Kazenska določila

§ 19. — Člen 107. a) se spremeni in se glasi:

»Davčni zavezanec po čl. 53. a) zakona, ki sploh ne vodi poslovnih knjig ali ne vodi knjig, brez katerih se ne more določiti pravi uspeh njegovega poslovanja, se kaznuje za določeno davčno leto denarno od 10.000 do 500.000 din.«

Ako se ugotovi, da davčni zavezanec po členu 53. a) ni v poslovnih knjigah izkazal tudi le najmanjšega dela svojega poslovnega dohodka in da ta del ni prijavil, se kaznuje denarno z do 200.000 dinarjev.

Davčni zavezanec po členu 53. a) je dolžan na pismo zahtevo davčne oblasti dati vpogled v vse svoje poslovne knjige in račune. Če ne zadosti tej zahtevi, ki se more v enem letu ponoviti, se kaznuje denarno z do 10.000 do 100.000 din za vsak primer nezadostitve posebej.

V primerih iz sprednjih odstavkov bo davčna uprava sama določila davčno osnovo za pridobitno in bruto-promet po svojem svobodnem prepričanju, imajoč pred očmi možni dohodek po vseh konkretnih činjenicah in lokalnih ter splošnih pogojih, breme protidokaza pa pada na davčnega zavezanca. Kazen, izrečena po teh določilih, ne oprošča davčnega zavezanca kazenske odgovornosti po čl. 142. in 142. a) zakona.«

Druga določila

§ 20. — V prvem stavku odst. 9. člena 113. zakona po besedah »občine« se dodajo besede: »v kateri je najmanj 30 zavezancev pridobitne«. Na koncu tega stavka se

doda: »Iz sedeža davčnega odbora pristojne zbornice izvolijo po dva člana in dva namestnika brez ozira na število davčnih zavezancev v dotični občini.«

V 2. stavku 9. odstavka tega čl. se izza besed »a od katerih« dodata besedi »po možnosti«.

§ 21. — Po 1. odstavku čl. 128. zakona se doda naslednji novi odstavek:

»Davčna osnova za zavezanca pridobitne po zadnjem odstavku člena 44. zakona se določa pri oni davčni upravi, na katerem območju ima zavezanec gospodarsko najmonejše podjetje, obrat ali poklic.«

§ 22. — V 1. odstavku člena 141. zakona se namesto besed »tem zakonom« postavijo besede: »po določbah tega zakona ali po določbah uredb za ta zakon«. Zadnji stavek se v bodoče glasi: »Poleg tega se kaznujejo isti organi denarno s 50 do 500 din za vsak nedovršen ali nepravilno oziroma nepravčasno dovršen posel. To kazni izreka davčna uprava, proti njeni razsodbi pa je dopustna pritožba na finančno direkcijo v roku 15 dni po prejemu razsodbe.«

§ 23. — V 1. stavku člena 142.

zakona se vstavi namesto besede »netočno« beseda »neresnično«.

§ 24. — V 1. stavku 2. odstavka točke 1. člena 142. a) se po besedi »kaznovati« postavi vejica ter dodajo besede: »če je bila država oškodovana na davku za več ko 10.000 din«.

V odstavku b) istega odstavka se po besedi »leto« postavi pika ter črtajo besede do konca stavka.

§ 25. — V 1. odstavku in v 1. stavku 5. odstavka člena 143. se namesto besed »po dejanjih davčne utaje« postavijo besede »po davčnih kazenskih dejanjih«.

§ 26. — 2. stavek zadnjega odstavka člena 146. se spremeni in se glasi: »V primeru prenosa obrata ali podjetja na drugo osebo proti odškodnini ali brez odškodnine jamči oseba, na katero je prenos izvršen, za davek, ki obremenjuje ta obrat oz. to podjetje.«

§ 27. — Potrjuje se sprememba pravnika o neposrednih davkih M. I. št. 107.000/III 1928.

§ 28. — Ta uredba je stopila v veljavo z objavo v »Službenih novinah« (30. marca 1940.), uporablja pa se od 1. januarja razen določb § 17. in 18. te uredbe, ki se izvajajo šele s 1. majem 1940.

Oficialni komentar

K tej uredbi je bilo izdano naslednje oficialno pojasnilo:

Te spremembe so bile izdane po konferenci, ki je bila v finančnem ministrstvu med zastopniki in strokovnimi organi finančnega ministrstva ter zastopniki gospodarskih zbornic. Z uredbi niso v glavnem izvršene neke bistvene spremembe, pač pa so dane nekatere davčne olajšave in pri nekaterih odredbah je smisel davčne reforme bolj jasno izražen.

Pri zgradarini se daje možnost davčnim zavezancem, da zahtevajo odpis osnovnega davka v primeru neizterljivosti najemnine v roku 14 dni po prejemu sodnega sklepa o neizterljivosti, a najkasneje za pet let od 1. januarja onega leta, za katero je bil davek odmerjen. Dosedaj pa je bilo treba prijavo za odpis v takšnih primerih vložiti najkasneje v šestih mesecih po poteku leta, za katero je bil davek odmerjen.

Pri pridobitni je najvažnejša sprememba oprostitve od davka 6%, a največ 60.000 din od davčne osnove za osebne onerozne izdatke, ki jih ima davčni zavezanec pri opravljanju poslov. Poleg tega je važna določba o priznanju plačanega posebnega prispevka kot odbitne postavke. S tem je dano davčnim zavezancem znatno olajšanje.

Člen 53. a) zakona o neposrednih davkih je dopolnjen v toliko, da se pri inženirskih-podjetniških kot pogoj za vodenje knjig jemlje promet 4 milijonov din ter da se bodo razlogi za dvom v verodostojnost poslovnih knjig sporočali davč-

nim zavezancem, ti pa se morejo tudi pritožiti na finančno direkcijo. Glede nastanka obveznosti vodenja knjig so industrijska podjetja izenačena z drugimi zavezanci pridobitne. Potemtakem bodo morala voditi poslovne knjige samo v primeru, da so imela v prejšnjem letu 100.000 din davčne osnove, oziroma da je znašal njih promet nad 2 milijona din. Z uredbi se dalje predpisuje, da se v promet, po katerem se odmerja minimalni davek ter določa obveznost vodenja knjig, ne računajo monopolske takse in državne ter samoupravne trošarine.

Posebnega davčnega dodatka so oproščena obrtniška podjetja, nadalje podjetja, ki proizvajajo živila in krmo itd. (kakor so v uredbi naštet).

Davku na rente so zavezane avtorske tantieme, ki se izplačujejo v tujino. Pri družbenem davku je definicija poslovne naprave tujih pravnih oseb prilagojena še bolj mednarodnemu pravu in isto je storjeno tudi glede poslovne naprave zavezancev pridobitne. Plačani posebni prispevek je priznan kot odbitna postavka tudi zavezancem družbenega davka. Namesto dosedanje progresije dopolnilnega davka je uvedena samo ena stopnja v višini 15%.

Pri uslužbenskem davku je zvišan minimum oprostitve od 600 na 1000 din.

Glede kazni ni bistvenih sprememb. Edino je določena posebna kazen za one, ki ne vodijo poslovnih knjig. Ta kazen pa se izreka samo enkrat na leto, prej pa se je mogla izrekat večkrat na leto.

Velike spremembe v uvozni in izvozni carini

Ministrski svet je na svoji seji dne 30. marca sprejel predlog finančnega ministra o zvišanju oziroma uvedbi nove izvozne in uvozne carine. Pri uvozni carini je spremenjenih oz. na novo uvedenih 339 postavk, pri izvozni pa je nanovo uvedenih 46.

Med drugim so uvedene izvozne carine na les.

Za naše ljudi so posebne važnosti nove carine za izvoz lesa in lesnih izdelkov. Za iglasto drevje se uvajajo naslednje nove carinske postavke.

Za igličasti les vseh vrst z nad 20 cm srednjega premera, neobdelan, stavbeni les, samo presekan ali prežagan se določa izvozna carina na 125 zlatih dinarja za 100 kg.

Za otesan ali rezan igličasti les, za deske, letve itd. se določa izvozna carina 0-20 zlatih dinarja.

Ista carinska postavka je določena tudi za vse drugo iglasto drevje.

Izvozna carina na oglje se določa na 0'10 zlatih dinarja za 100 kg.

Izvozne carine za druge vrste lesa objavimo zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Druge nove uredbe

V »Službenih novinah« so bile objavljene še druge uredbe. To so:

Uredba o oprostitvi Združene matic v Splitu plačevanja uvozne carine ter skupnega davka za krompir, ki ga zadruga uvozi iz Nizozemske.

Uredba o spremembah in dopolnitvah zakonika o postopku vojnih sodišč o kazenskih dejanjih z dne 15. februarja 1901 z vsemi poznejšimi spremembami.

Uredba o spremembah in do-

polnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931 z vsemi njenimi kasnejšimi spremembami in dopolnitvami.

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o odmeri in plačilu davka na luksuz z dne 14. avgusta z vsemi njenimi kasnejšimi spremembami in dopolnitvami.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika za izvrševanje zakona o davku na poslovni promet.

Uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih taksah.

Uredba o spremembah in dopolnitvah taksnega zakona ter uredba o pokojninskem fondu pogodbenih poštarjev.

Katere dohodke bo pobirala banovina Hrvatska

S posebno uredbi so bile prenesene kompetence finančnega ministrstva na bansko oblast v Zagrebu. S to uredbi je dobila banovina Hrvatska okoli 29% sredstev iz državnega proračuna za kritje svojih potrebščin za proračunsko leto, ki se je 31. marca končalo.

Z novo uredbi, ki jo je sprejel ministrski svet, pa je bilo finansiranje banovine Hrvatske postavljeno na drugo podlago. Banovina Hrvatska ne bo več v direktni odvisnosti od državnega proračuna, iz katerega je prejemale dogovorjeno kvoto. S 1. aprilom je banovina Hrvatska finančno samostojna.

Z novo uredbi se je izvršila razmejitev finančne pristojnosti med bansko oblastjo v Zagrebu ter državo, in sicer na ta način, da se v uredbi naštevajo vse vrste davščin, ki jih pobira banovina. Uredba nadalje določa odnos banovine Hrvatske do države ter določa, katere davčne oblike in davčni dohodki ostajajo državi. Končno določa uredba tudi način pobiranja davkov po organih finančnega ministrstva in organih banovine.

Banovina Hrvatska bo pobirala naslednje davke:

1. vse vrste neposrednih davkov, zemljarino, zgradarino, pridobitno, uslužbeni davek, rentni davek, samski davek, torej vse davke, ki se skupno knjižijo pri davčnih upravah. Izvzet je edino davek na poslovni promet, ki še nadalje pripada državi.

2. Vse takse, ki se plačujejo na ozemlju banovine Hrvatske. Sem spadajo tudi sodne in zapuščinske takse.

3. Vse dohodek trošarine na alkoholne pijače. Državna trošarina se odpravlja in prehaja v pristojnost banovine Hrvatske. Poleg tega pa še razne banovinske takse.

Sedanja finančna direkcija v Zagrebu postaja banovinska, v Zagrebu pa se ustanovi posebni inšpektorat finančnega ministrstva. Vsi organi davčnih uprav postanejo tudi banovinski, pri vsaki davčni upravi pa se ustanove posebni referenti za pobiranje državnih davkov.

Uredba končno določa, da more ministrski svet na predlog finančnega ministrstva ter v sporazumu z banom Hrvatske predpisati vse podrobnosti o organizaciji skupne državne in banovinske davčne in finančne službe.

Dospelost davkov

Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148. zakona o neposrednih davkih v II. četrtletju 1940. v plačilo:

a) dne 1. aprila 1940. II. četrtletni obrok zgradarine, pridobitne, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice;

b) dne 15. avgusta 1940. I. polletni obrok zemljarine.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Politične vesti

Mussolini in Hitler sta se baje na Brennerju dogovorila, kakor poroča sotruden ameriškega lista »Exchange Telegraph«, da bi pripadalo Italiji vplivno območje nad Jugoslavijo in Mažarsko, Nemčiji pa nad Bolgarsko in Romunijo. (Seveda pa bodo imele o tem besedo tudi balkanske države same.)

Italijanski tisk odločno zanika resničnost vesti, da bi se pripravljali neki italijansko-nemški-sovjetski načrt, ki bi se tikal Balkana. Italija vzdržuje z vsemi balkanskimi državami dobre zveze in so na Balkanu izključene vse težnje za kakršno koli nadoblast. Z zasedbo Albanije je postala Italija tudi balkanska država in se že zato Italija bolj zanima za Balkan. Pri tem pa ne zanemarlja tudi evropske celine in Sredozemskega morja.

Londonski list »Times« je razpravljaj o položaju na Balkanu ter pravi, da trenutno ni nikake nevarnosti, da bi bil potegnjena Balkan v vojne dogodke. To pa iz naslednjih razlogov. 1. Nevarnost ne more priti od Francije in Anglije, ki sta zaveznici Turčije in ki jamčita za nedotakljivost Romunije in Grčije. 2. Tudi Nemčija je proti temu, da bi se na Balkanu razvila nova fronta, dokler more dobiti živež in surovine iz balkanskih držav. 3. Ni nevarnosti, da bi skušala Sovjetska Rusija po finski vojni začeti nove vojne pustolovščine. 4. Poleg tega pa bi mogle balkanske države zaradi zavezniške armade na Bližnjem vzhodu dobiti mnogo hitreje pomoč od zaveznikov kakor pa Poljska in Finska.

Chamberlain je govoril v spodnji zbornici ter najprej naznanil sklepe vrhovnega vojnega sveta. Dejal je, da ne more biti govora o miru, preden ne bi bil dosežen med Francijo in Anglijo popoln sporazum za mir, s katerim mora biti zajamčena varnost vseh svobodnih narodov v Evropi. Zveza Francije in Anglije bo trajala tudi po vojni. Brez sporazuma s političnimi zavezniki ne bo sklenjen noben mir.

Nato je govoril o politiki do nevtralnih držav. Nemčija se prav nič ne obotavlja uničevati premoženje nevtralnih držav in ubijati njihove državljane. Naše spoštovanje pravic nevtralnih držav ne more iti tako daleč, da ne bi videli podpore, ki jo ima Nemčija od nevtralnih držav. Nemčiji moramo odvzeti vsa materialna sredstva, ki pomagajo njeni napadalni politiki. Chamberlain je nato govoril o vojnih trgovinskih sporazumih, ki so jih sklenili zavezniki z drugimi državami. S temi pogodbami je natančno določeno, koliko kovin, olja in masti se iz teh držav sme izvoziti v Nemčijo. Anglija pa bo tudi kupila vse te zaloge, da s tem zmanjša izvoz v Nemčijo. Nato je napovedal Chamberlain zožitve blokade. Chamberlain je končno govoril o Balkanu in zanimal nemške vesti, da bi hoteli zavezniki na Balkanu kršiti mir.

Zavezniki pripravljajo znatno poostreitev blokade proti — Nemčiji. V prvi vrsti hočejo preprečiti, da bi Nemčija še nadalje dobivala švedsko železo iz norveške luke Narvik. Kaj bodo zavezniki v ta namen ukrenili, še ni znano, vendar pa je gotovo, da se ne bodo ustrašili niti pred zelo odločnimi ukrepi, samo da dosežejo svoj namen.

Zavezniki bodo svoje odnose s Sovjetsko Rusijo po zatrdjevanju italijanskih listov skušali zboljšati, da ne potisnejo Rusije popolnoma v naročje Nemčije. Prišel je čas, ko je treba pozabiti na stare spore, kakor je dejal sovjetski veleposlanik Majski lordu Halifaxu.

Reynaudova vlada je imela sejo, na kateri je poročal Reynaud o seji vrhovnega vojnega sveta zaveznikov, o položaju na bližnjih ter o notranji politični situaciji. Vlada se je odločila, da bo z vsemi sredstvi zatrla komunistično in narodno socialistično propagando. Splošno se sodi, da se je položaj vlade utrnil, in sicer zaradi odločne deklaracije vrhovnega vojnega sveta zaveznikov, zaradi odločitve sovjetskega veleposlanika Surica ter zaradi odločnih notranje-političnih ukrepov vlade. Zato tudi ne more biti dvoma, da bo francoski parlament podprl delo vlade.

Na seji poljske vlade je bilo prečitano pismo Sumner Wellesa, ki v pismu poudarja važnost razgovorov, ki jih je imel z generalom Sikorskim in Zaleskim in v katerem pravi, da obdružuje junaštvo poljskega naroda.

Združene države Sev. Amerike in Sovjetska Rusija ne bosta priznale vlade Vangčvenga v Nankingu; enako tudi ne Anglija. Priznale bi le novo kitajsko vlado, ki bi se formirala na ozemlju, ki od Japoncev ni zasedeno.

Uredba o direkciji za zunanjo trgovino

Nove dajatve

»Službene novine« z dne 30. marca so objavile naslednjo uredbo o direkciji za zunanjo trgovino:

§ 1. — Za vodenje poslov zunanje trgovine se ustanavlja v ministristvu za trgovino in industrijo direkcija za zunanjo trgovino. (V naslednjem imenujemo direkcijo za zunanjo trgovino na kratko le direkcijo.)

V sestav direkcije prideta Oddelek za zunanjo trgovino in trgovinske pogodbe v trg. ministristvu ter Zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri tem ministristvu.

Za direkcijo veljajo predpisi o ureditvi trg. ministristva, v kolikor niso spremenjeni z določbami te uredbe.

Direkcija je pod vrhovno upravo trg. ministristva.

Pristojnost direkcije

§ 2. — V pristojnost direkcije spadajo naslednji posli:

1. urejevanje in organizacija izvoza, uvoza in prevoza (tranzita),
2. drž. intervencijski ukrepi na tržišču v zvezi z urejanjem zunanje trgovine in s sodelovanjem pristojnih oblasti,

3. vodenje carinske politike s sodelovanjem finančnega ministristva,

4. sodelovanje s fin. ministristvom in Narodno banko pri urejanju plačilnega prometa s tujino v zvezi z izvozno in uvozno trgovino,

5. sodelovanje z zunanjim ministristvom pri trgovinskih pogajanjih in izvajanju trgovinskih pogodb in sporazumov,

6. sodelovanje s prometnim ministristvom pri urejanju trgovinsko-pomorske politike, rečnega in železniškega prometa,

7. gospodarska informativna služba o zunanji trgovini,

8. celotna mobilizacijska služba v območju zunanje trgovine.

Svet za zunanjo trgovino

§ 3. — Pri direkciji je svet za zunanjo trgovino kot posvetovalni organ trg. ministristva za vprašanja zunanje trgovine.

Člani tega sveta so: zastopniki trg. ministristva, zunanje, vojne, finančne, prometne, kmetijske, gozdne in rudniškega ministristva, inšpekcije za državno obrambo, banske oblasti banovine Hrvatske, Narodne banke, Prizada in direktor direkcije. Sestava sveta se more menjati z uredbo ministristva sveta na predlog trg. ministristva.

Svet razpravlja v sejah, ki morajo biti vsaj enkrat tedensko.

Poleg rednih sej mora imeti svet tudi konference z zastopniki gospodarskih zbornic, zadrug, zvez in drugih gospodarskih organizacij o vprašanjih zunanje trgovine ter trgovinske politike sploh. Te konference se morajo sklicevati po potrebi, najmanj pa dvomesečno.

Podrobnejše določbe o sestavi in delu sveta ko tudi o pravicah in dolžnostih njegovih članov predpiše trg. minister v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva.

§ 4. — Svet za zunanjo trgovino mora proučevati možnosti za pospeševanje in racionalizacijo trgovinske zamenjave s tujino ter sestavljati za območje zunanje trgovine načrt zamenjave, ki ga definitivno potrdi trgovinski minister v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva. Ta načrt se more spreminjati in dopolnjevati z ozirom na razvoj razmer v zunanji trgovini.

Pri izvrševanju določenega načrta zamenjave in pred odločevanjem v okviru pristojnosti, predvidene v čl. 2. te uredbe, mora

trgovinski minister zaslišati mnenje sveta:

1. o uporabljanju kontrolnih odredb pri uvozu, izvozu in prevozu blaga ko tudi pri izvajanju državnih intervencijskih ukrepov na trgu,

2. o urejevanju trgovinskih in plačilnih odnošajev s tujino in modalitetah izvajanja sklenjenih trgovinskih pogodb in plačilnih sporazumov,

3. o izdajanju in iznosu izvoznih premij v smislu čl. 9. te uredbe ko tudi pri vplačevanju in iznosu prispevka za poravnanje trgovskega dobička skladno s čl. 10. te uredbe,

4. o načinu plačevanja uvoza in vplačevanja izvoza ko tudi pri izvajanju kompenzacijskih poslov s tujino,

5. o državnih nabavah v tujini ter plačilnih pogojih za njih plačilo.

Mnenja sveta o navedenih vprašanjih se dostavljajo gospodarsko-finančnemu odboru ministristva na znanje.

Za posamezne skupine prej navedenih vprašanj more trgovinski minister na predlog sveta ustanoviti strokovne odbore z natančno določenim delokrogom.

Odločbe trg. ministra, izdane po zaslišanju sveta oz. strokovnih odborov, izvaja direkcija, glede plačilnega prometa pa Narodna banka.

Organizacija direkcije

§ 5. — Direkcija ima štiri oddelke:

1. občni oddelak (I), v čigar pristojnost spadajo upravni, personalni in računski posli direkcije, statistika, gospodarska informativna služba, trg. muzej direkcije ter drugi posli, ki mu bodo dodeljeni,

2. oddelak za trgovinske pogodbe (II), ki ima te posle: urejanje trgovinskih odnošajev s tujino in izvajanje trgovinskih pogodb ter nadzorstvo nad trgovinskimi odposlanci v tujini,

3. oddelak za izvozno trgovino (III), ki ima te posle: urejanje in organizacija celotnega izvoza, izvajanje intervencijskih ukrepov na tržišču, nadzorstvo nad ustanovami in poslovnimi centralami, katerim je poverjen izvoz posameznih proizvodov,

4. oddelak za uvozno trgovino (IV), v čigar pristojnost spadajo posli carinske politike ko tudi urejanje in organizacija uvoza.

Oddelki direkcije se dele na oddelke in pododdelke, katerih število in delokrog določa po potrebi poslov trg. minister.

§ 6. — Na čelu direkcije je direktor (III/1 in II/2), na čelu oddelkov pa načelniki. Položaj načelnika in drugih zvanj je enak položaju istih uradniških činov v trg. ministristvu po uradniškem zakonu. Na čelu trgovinskega muzeja je upravnik, ki je v IV/2 in IV/1.

Direkcija more imeti poleg rednih tudi honorarne uradnike. Slednji morejo po potrebi opravljati vse dolžnosti rednih uradnikov, v kolikor imajo strokovno kvalifikacijo za dotične posle. Honorarne uradnike imenuje trg. minister na predlog direktorja ter v breme posebnega proračuna direkcije. Podrobnejša določila o pravicah, dolžnostih in nagradah honorarnih nameščencev direkcije bo predpisal trg. minister s pravilnikom.

§ 7. — Direkcija bo imela svoje odposlance pri kr. poslaništvih in konzulatih ter posebno važnih gospodarskih središčih v tujini. Te trgovinske odposlance imenuje trg. minister v sporazumu z zunanjim ministrom iz vrst uradnikov direkcije.

Po potrebi more trg. minister določiti posameznim trg. odposlancem tudi pomožno osebje iz vrst uslužbencev direkcije.

Trg. odposlanci in njih pomožno osebje imajo pravico na dodatek za službovanje v tujini.

Podrobnejša določila o trg. odposlancih bo predpisal trg. minister v sporazumu z zun. ministrom.

Kontrola izvoza in izvrševanje poslov

§ 8. — Za izvajanje kontrole izvoza namenjenih proizvodov ter za opravljanje drugih nalog more direkcija v posameznih gospodarskih središčih v državi ustanoviti svoje ekspoziture.

Na območju banovine Hrvatske opravlja v prenesenem delokrogu oddelek za obrt, industrijo in trgovino naloge ekspozitur direkcije ko tudi vse posle, ki mu jih v zvezi z zunanjo trgovino naloži na predlog sveta za zunanjo trgovino trgovinski minister. Pri tem oddelku bo imela direkcija svojega stalnega delegata.

Za izvrševanje in izvajanje posameznih poslov glede razdelitve izvoznih kontingentov in drugih podobnih ukrepov na območju banovine Hrvatske skrbi v smislu veljavnih predpisov oddelek za obrt, industrijo in trgovino v Zagrebu v imenu direkcije.

§ 9. — V svrhu pospeševanja izvoza posameznih proizvodov more trg. minister po zaslišanju sveta ter v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva dovoljevati izvozne premije. S tem odlokom se določa tudi znesek premij z ozirom na razmah cen za proizvode, katerih izvoz se mora po načrtu zamenjave blaga zagotoviti. Izvozne premije se dovoljujejo v breme premijskega računa po čl. 12. te uredbe.

Posebni prispevki za direkcijo

§ 10. — Pri izvozu posameznih proizvodov proti posebnim pogodbenim ugodnostim more trg. minister po dokazani potrebi in po zaslišanju sveta predpisati odloke o pobiranju prispevkov za izravnanje dobička.

Trg. minister more po zaslišanju sveta skleniti, da se tudi pri uvozu posameznih proizvodov pobirajo prispevki za izravnanje dobička ter da se uporabljajo diferencialni tečaji.

Višino omenjenih prispevkov oz. razliko diferencialnih deviznih tečajev ter način njih pobiranja določa trg. minister po zaslišanju sveta, njih dohodek pa gre v korist premijskega računa direkcije.

§ 11. — Za izvajanje načrta zamenjave more trg. minister po zaslišanju sveta ter v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva z uredbo ustanovljati poslovne centrale za izvoz oz. uvoz posameznih proizvodov. Te poslovne centrale morajo delati po dispozicijah in pod nadzorstvom direkcije.

Izvozne oz. uvozne posle za posamezne kmetijske proizvode more direkcija odstopiti Prizadu.

§ 12. — Premijski račun direkcije, ki bo služil za pospeševanje izvoza v smislu določb te uredbe, se ustanovi tako iz prispevkov za izravnanje dobička ter diferencialnih tečajev deviz ko tudi iz dohodkov, ki jih ima direkcija na podlagi preferencialnih sporazumov s tujino.

Za kritje stroškov, ki jih povzroča kontrola izvoza in uvoza, bo imela direkcija poleg rednih proračunskih kreditov tudi svoj poseben proračun. Ta proračun, ki se more gibati v mejah sredstev

iz naslednjega odstavka, potrjuje trgovinski minister v soglasju s finančnim ministrom.

Posebni proračun izdatkov direkcije se krije z dohodki takson kolkov, ki jih bo direkcija pobirala pri izdajanju izvoznih oz. uvoznih potrdil, iz dotacij, ki se bodo v ta namen dovoljevale iz premijskega računa direkcije. Zneske takson kolkov določa trg. minister v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva, način njih pobiranja pa predpiše trg. minister v soglasju s fin. ministrom.

Uporabljanje sredstev premijskega računa ko tudi posebnega proračuna direkcije se vrši izjemno od predpisov zakona o drž. računovodstvu, a po predpisih uredbe, ki jo bo predpisal ministristvi svet na predlog trgovinskega ministra. Poseben kontrolni odbor mora stalno nadzirati uporabo teh sredstev. Sestava in delo tega odbora se določita z uredbo, predvideno v tem odstavku.

§ 13. — Za imenovanje direktorja in načelnikov direkcije ter upravnika trgovinskega muzeja velja do konca 1. 1940. predpis § 49., odst. 5., zakona o uradnikih, toda s pogojem, da se morejo na to mesto imenovati samo gospodarski strokovnjaki.

§ 14. Z uveljavljenjem te uredbe prenehata veljati zakon o ustanovitvi Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 18. novembra 1929. ter uredba o organiza-

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni
ROGAŠKI SLATINI

ciji Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 29. marca 1937.

Finančna sredstva Zavoda se dajo na razpolago direkciji, posebni proračun Zavoda pa se bo revidiral, da bo obsegal celo direkcijo.

Vse druge odnošaje v zvezi z likvidacijo Zavoda bo določil trgovinski minister v sporazumu s finančnim ministrom s posebnim pravilnikom.

§ 15. — Odnošaji med direkcijo ter deviznim odborom oz. uvoznim in izvoznim odborom pri Narodni banki se bodo uredili s pravilnikom, ki ga predpiše minister za trgovino in industrijo v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministristva ter v sporazumu z Narodno banko.

§ 16. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah« (kar se je zgodilo 30. marca 1940.).

Uspešno delo Gospodarske zadruge članov Društva industrijev in veletrgovcev v Ljubliani

Takoj po občnem zboru Društva industrijev in veletrgovcev v Ljubliani je bil občni zbor Gospodarske zadruge, ki so jo ustanovili člani te zadruge. Tudi ta občni zbor je vodil predsednik Stane Vidmar, ki je tudi podal naslednje poročilo upravnega odbora zadruge:

Danes imamo prvo redno skupščino Gospodarske zadruge članov Društva industrijev in veletrgovcev v Ljubliani in polagamo račun za ono delo, ki je bilo s pravili zadruge določeno kot delokrog našega udeleževanja.

Prešli smo takoj na delo, ki je rodilo dosedaj že dokaj lepe uspehe. Nada, da bo zadruza dala društvenim članom pričakovane koristi, je v polni meri izpolnjena ter moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da je bil ugoden odziv članov, ki so svoje poslovanje vezali razen na društveno poslovanje tudi na delo Gospodarske zadruge, saj je dosedaj pristopilo 57 članov, katerim Gospodarska zadruza rešuje v zadovoljstvo izterjavo njihovih terjatev na najuspešnejši način.

Naše geslo je: s hitrimi in učinkovitimi ukrepi doseči maksimum uspeha in s tem preprečiti v najizdatnejši meri škodo udeležujočemu se članstvu. V tem pravcu delujeta društvo in zadruza roko v roki in je to koordinirano poslovanje dovedlo do najugodnejšega rezultata. Od nad 2.200 dolžnikov, kolikor je zadružna pisarna izvršila izterjavalnih nalogov, je bilo skoraj 80% na najučinkovitejši način in s polnim uspehom izterjanih.

Ta rezultat nam daje zavest, da sloni to naše zadržno poslovanje na zdravih temeljih. Gotovina doteka tako od dolžnikov na najhitrejši način v roke udeležujočemu se članstvu. V gospodarskem udeleževanju so za redno poslovanje prepotrebna likvidna sredstva, posebno še danes, ko so dobavni pogoji inozemstva tako zaostreni. Izostanek plačil po blagovnih dolžnikih lahko v izdatni meri krči ta likvidna sredstva in skrb za redni in hitri inkaso je tem večja, čim neugodnejše so razmere na našem denarnem trgu.

V tem pravcu se tudi uspehi zadruge številčno izražajo v izvršenem denarnem prometu, kajti z naglimi ukrepi je bilo izterjano nad 3.000.000 din, bodisi da je plačilo šlo direktno v roke člana po naši intervenciji ali pa po zadržnem uradu, ki izkazuje v svojem poslovanju promet 1.571.719,06 dinarjev.

Naj omenim še, da smo v minullem poslovnem letu imeli 362 izterjav tožbenim potem, od katerih je prišlo do popolnega plačila v 160 primerih, izvršba pa je ostala le v 13 primerih brezuspešna, ker se je izkazalo, da je dolžnik brez premoženja, 18 iztoženih dolžnikov pa je napovedalo prisilno poravnava ali konkurz, ostale tožbe oziroma izvršbe pa so še v teku. Kakor v drugem izterjevanju faktur, dolgov se tudi pri tožbah držimo načela čim hitrejšega poslovanja ter pazimo, da se z zakonom predpisana določila rokov ne prekoračijo. Ravno to privede marsikdaj do popolnega uspeha k ugodnosti pridobitve prvenstvene pravice pri poravnalnem ali konkurznem postopanju. Pri izvršbah pa ne opustimo ničesar, kar more zagotoviti uspeh izvršbe. V to svrhu nam je v veliko oporo tudi društveni informacijski oddelak s svojimi informacijskimi podatki.

Poslovno leto smo zaključili s prebitkom din 7.873,84, ki ga izkazuje letni sklepni račun ter stavljam skupščini predlog na osnovi sklepa seje upravnega odbora z dne 27. II. 1940., katerega je odobril tudi nadzorni odbor, da se prebitok za leto 1939. dodeli splošnemu rezervnemu skladu.

V upanju, da se bo članstvo še v izdatnejši meri koristilo s poslovanjem naše zadruge, končam svoje poročilo.

Poročilo predsednika Vidmarja je občni zbor soglasno odobril. Ostale točke dnevnega reda so bile rešene soglasno in brez debate.

Podguverner Narodne banke dr. Belin je prišel v Ljubljano, kjer je začel pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Vel. Britanijo in Jugoslavijo. S podobnim namenom je prišla v Ljubljano tudi romunska gospodarska delegacija.

Liubljanska borza v marcu

Devize

Skupni devizni promet v marcu je dosegel vsoto din 56.498.844—, torej za celih 5 milijonov din več kot v februarju, oziroma za skoro 14 milijonov din več ko v marcu 1939. Totalni devizni promet v 1. četrtletju 1940 znaša 153,5 milijonov din nasproti 131— milij. din v 1. četrtletju 1939, kar pomeni presežek 22,5 milijona din proti lani.

Od celotnega prometa odpade samo na zaključke v devizi Berlin — kot običajno — dve tretjini, na zaključke v devizi New York malo manj kot ena tretjina, pretežni del ostanka na zaključke v devizi Curih, kot je razvidno iz sledeče prometne razpredelnice (v tisoč din):

Amsterdam 389, Berlin 35.882 privatni kliring, Bruselj 180, Curih 3.106, London 902 privatni kliring, Montreal 5, New York 15.530, Paris 48, Praha 27, Sofija 75 bolg. (din) čeki, Solun 232 grški boni, Stockholm 61, Trst 66.

Efekti

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila v prvi polovici marca trdna oz. zelo trdna, v drugi polovici pa čvrsta in nazadnje še čvrstejša. Promet je bil neznačen v vojni škodi in sicer 6. marca na bazi din 432—, 11. marca pa na bazi 434—, dalje v delnicah Združenih papirnic Vevče dne 26. marca 1940 na bazi din 92—, dočim je bilo nekaj več zaključkov v delnicah Trboveljske premogokopne družbe 11. marca (200 delnic) na bazi din 243 ter 14. marca (300 delnic) in 15. marca (150 delnic) pa na bazi din 238—.

V marcu so bili malone vsi tečajni državni vrednot v stalnem, čeravno bolj neznačnem porastu. Notice državnih efektov so bile na dan

	1. marca	29. marca
7% investicijsko	98— 99-50	99— 100—
8% Blairovo	98— 99—	100— 102—
7% Blairovo	89— 90—	92-50 94—
7% Seligmanovo	100— 101—	101— 102—
4% agrarne	52— 53—	51— 53—
6% begluške	77— 78—	77-50 78—
7% stabilizacijsko	96— 99—	99— 100—
6% dalm. agrar	72— 73—	70— 72—
2,5% vojna škoda	430— 432—	441— 442—

Iz primerjave najnižjih in najvišjih tečajev vidimo, da je v marcu poraslo investicijsko posojilo za din 3— v povpraševanju in 2— din v ponudbi, 8% Blair za 2 oz. 3 din, 7% Blair za 3-50 oz. za 4 din, Seligman pa za en dinar v ponudbi in povpraševanju, agrarne obveznice iz leta 1921. so pa beležile za en poen niže v povpraševanju, dočim so porasli tečajni begluških obveznic za din 1 tako v povpraševanju, kakor tudi v ponudbi, prav tako v ponudbi stabilizacijsko posojilo, a v povpraševanju za din 3—, dalje za din 3— so porasli dalmatinski agrarji, medtem ko je znašala najvišja tečajna razlika v marcu 1940 pri vojni škodi din 12-50 za denar in din 11— za blago.

Delnice Narodne banke so notirale najnižje dne 11. marca din 7.400— v povpraševanju in din 7.500— v ponudbi, najvišje pa dne 28. marca, t. j. din 7.700— za denar in din 7.900— za blago, nasprotno pa so beležile delnice TPD najvišje v začetku marca, t. j. na bazi din 240— za denar in din 250— za blago, odtelej so tečajno nazadovale v večjih presledkih in dosegle najnižje tečaje baš proti koncu marca, t. j. din 230— v povpraševanju ter 235— din v ponudbi.

Ostali vrednostni papirji tudi v marcu niso beležili.

Blagovno tržišče

Les

Tendenca za mehki les je bila skozi ves marec nespremenjena čvrsta, mestoma celo najčvrstejša v tej sezoni, dočim je bila tendenca za trdi les v začetku marca še stalna, pozneje pa trdnost. Promet je bil najživahnejši v tramih smreka-jelka usot Trst, na bazi din 350— in din 380—, dalje v celuloznem lesu (buke) na bazi din 110—, nekaj manj v deskah (smrekovih) na bazi 650— din, v javorjevih neobrobjenih plohih na bazi din 750—, v hrastovih frizih na bazi din 700— do 1.250—, znatno manj pa v borovih deskah, ki so bile prodane na bazi din 650— za m³ franko vagon.

Iz lesne tečajnice je razviden stalen porast cen vseh lesnih proizvodov ves marec. Tako znaša porast cen za jelove-smrekove hlode v I/II kakovosti od 5 do 15 din pri m³, pri bordonalnih merkantilnih od 10 do 40 dinarjev, pri tramih din 15, pri ostalih tramih din 20, dalje pri škoretah koničnih od 50 do 60 dinarjev, pri paralelnih od 55 do 65 din, a pri podmernih škoretah znaša ta porast od 30 do 50 dinarjev, pri koničnih deskah-plohih od 16 cm dalje znaša porast cen din 25—, a pri paralelnih celo din 65—.

Prav tako so se podražile kratice smreka-jelka za din 10— pri 100 kg. Znatne spremembe oziroma dvig cen kaže tudi bukovina, in sicer znaša ta dvig pri hlohidi I/II od 30 cm dalje le din 5— pri m³, pri hlohidi za furnir od 40 cm dalje pa din 40—, dočim znaša ta porast cen pri deskah-plohih, naravnih din 50— za neobrobjene, a din 70— za ostrorobe, dalje za deske-plohe, parjene din 80— (neobrobjene) ter din 70— (za ostrorobe).

Sličen porast cen beleži tudi hrastovina, razen hlobov I/II od 30 cm dalje, ker so se podražili le za din 5— pri m³. Tako znaša porast cen n. pr. pri bordonalnih din 50—, pri boulsih din 20—, pri deskah-plohih din 20— (neobrobjenih), dalje pri podnicah din 10—, a pri frizih I. kakovosti od 40 do 50 dinarjev pri m³.

Parketi in železniški pragovi so notirali brez izprememb, dočim so se drva podražila za din 2—, oglje pa za din 10— pri 100 kg franko vagon.

Produkcija tramov, zlasti v laških merah, je bila sicer precejšna, toda povpraševanja so bila tako zelo znatna, da ni bilo moči sproti zadostiti vsem številnim povpraševanjem.

Produkcija tramov, zlasti v laških merah, je bila sicer precejšna, toda povpraševanja so bila tako zelo znatna, da ni bilo moči sproti zadostiti vsem številnim povpraševanjem.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče najboljšo, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki vam po svoji zdravilnosti najbolje ustreza!

Prospekte pošilja zastonj, rado in z veseljem!

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

trebam naših italijanskih uvoznikov. Pri tem je vredno omeniti predvsem to, da je bil velik interes bolj za trame srednjih in močnejših dimenzij, kot pa za tramiče, in tudi cena je bila za takšno blago razmeroma zelo zadovoljiva. Produkcija ostalega blaga bo komaj krila stara naročila, oziroma sukcesivne dobave.

Stalno dviganje cen je v zadnjih mesecih povzročilo marsikateri nesporazum oziroma tožbe, ker so dobavitelji večkrat iz razumljivih, a nelepkih nagibov zavlačevali izvršitev pogodbe na škodo kupcev, ki v prvem hipu niti niso spoznali pravih ciljev teh nesolidnih spekulativov. Pri tem pa moramo tudi poudariti, da večkrat res ni bilo mogoče iz čisto tehničnih razlogov točno izpolniti prevzetih obveznosti; tako n. pr. niso mogli naši dobavitelji redno pošiljati blaga v Italijo, če se je glasil sklep franko Reka ali Postojna, ker mnogokrat ni bilo mogoče dobiti na razpolago vagonov na italijanski strani. Seveda so italijanski kupci v večini primerov solidnim našim eksporterjem radevolje spremenili dobavno postajo, da so n. pr. smeli pošiljati blago recimo kar na postajo Sušak. Tudi glede cene so italijanski kupci pogosto postopali zelo kulantno in prostovoljno zviševali prodajne oziroma kupne cene, samo da so dobili zahtevano blago v dogovorjenih dimenzijah, kar je veljalo predvsem pri kupcih s trami za italijanske utrjevalne potrebe.

Izvoz v Italijo je bil dokaj živahen, v stalnem dviganju tako glede količine, kakor tudi glede cen, kar je vllilo našim trgovcem precej poguma, lesnim industrijam pa novega razmaha in zaposlenja.

V sosedno Nemčijo pa nismo izvozili toliko kot običajno, ker nam tudi cene še vedno ne konvenirajo, oziroma so večidel le skromno zadovoljive. Prav tako

Doma in po svetu

Min. predsednik Dragiša Cvetković je pred senatorji imel velik govor o političnih dogodkih pred postavitvijo njegove vlade, o sporazumu s Hrvati ter o sedanji politični situaciji. Uvodoma je poudaril min. predsednik, da je sklical ta sestanek, da bo javnost pravilno informirana o dogodkih. Če hočemo imeti jasno sliko o sedanji situaciji, je treba pogledati nazaj na dogodke, ki so povzročili sedanjo situacijo.

Dve dobi sta posebno važni v zadnjih 10. letih. Ena teh je od 6. januarja pa do tragične smrti kralja Aleksandra (klici: Slava mu!) O šestojanuarski politiki ni treba govoriti, ker njo je nosila velika avtoriteta kralja Aleksandra.

Druga doba nastaja v vladi dr. Stojadinovića, ki je imela dve veliki nalogi, da likvidira prejšnji sistem in uvede zopet demokratični režim ter da doseže sporazum s Hrvati. V začetku je kazalo, da bo ta vlada svojo prvo nalogo tudi izvedla in je bila zato tudi ob nastanku pozdravljena od javnosti. Kasneje pa se je izkazalo, da se je vedno bolj nagibala fašizmu. A tudi sporazuma s Hrvati ni želela in ga je zato zavlačevala. Tako so minila tri leta in prišlo so decembrske volitve. Te so se vodile v znaku volivnega gesla, da se mora spor med Zagrebom in Beogradom na vsak način likvidirati že zaradi zunanje-politične situacije, ki je postajala vedno bolj napeta. V vladi dr. Stojadinovića pa so bili absolutno nasprotni sporazumu s Hrvati.

smo nekoliko manj izvozili na Madžarsko ter v ostale naše izvozne države.

Žito

Tendenca je zelo trdna, mestoma je bila tudi čvrsta, promet je bil srednje velik v koruzi, pšenici, ajdi, rži, ovsu in moki. Cene so bile v stalnem porastu. Tako je umetno sušena koruza poskočila v ceni za din 20— pri 100 kg, času primerno suha koruza pa za din 22-50, banatska pšenica za din 5—, bačka pa za din 2-50, proso (prekmursko) za din 15—, rž za din 12-50, ječmen za din 15—, oves za din 12-50 in ajda za din 20— pri 100 kg franko vagon.

Domača pšenica (prekmurska) 80 kg težka, 1—2%, je notirala koncem marca od 210 do 215 dinarjev, prekmurska rž 72 kg od 180 do 185, ajda 180 do 185, proso pa 240 do 245 dinarjev — vse franko vagon, pariteta Murska Sobota. Domača ajda je notirala od 200 do 210 (pariteta Kranj), prekmurska koruza od 170 do 175 dinarjev (par. M. Sobota), koruzna (polentna moka) pa din 250 do 260 pariteta Logatec. Domači ječmen je beležil od 190 do 200 dinarjev pariteta Ljubljana ter na isti bazi oz. pariteti tudi domači oves, t. j. din 190—200 franko vagon.

Mlevski izdelki: Tendence je je bila stalno zelo trdna, mestoma celo čvrsta, promet neznačen. V marcu 1940 se je moka vseh vrst podražila za 10— dinarjev pri 100 kg franko vagon nakladal na postajo, otrobi pa za din 5—; domača koruzna moka je v ceni poskočila celo za din 15—. Domača pšenična moka je notirala koncem marca od 380 do 385 dinarjev za 100 kg pariteta Ljubljana, krmilna moka na bazi din 180—185, debeli pšenični otrobi na bazi din 175—180, drobni pa od 165 do 170 dinarjev.

Deželni pridelki: Tendence je bila vseskozi zelo trdna, oziroma čvrsta, in tudi cene so bile nespremenjene stalne, oziroma v porastu. Domači fižol je notiral brez izprememb, oziroma v ceni celo za malenkost popustil, dočim pa se je nasprotno domači krompir znatno podražil, in sicer za celih din 25— pri 100 kg franko vagon, a industrijski krompir (ela, voltman) za din 15—.

Seno in slama sta porasla v ceni za din 5—10 pri 100 kg, medtem ko so se domači orehi pocenili za približno 75 dinarjev.

Za ali proti sporazumu je bilo volivno geslo. Čeprav je dobila JRZ veliko večino, je vendar treba priznati, če se upošteva javno glasovanje, vladni aparat in drugo, da je dejansko zmagala misel sporazuma. Takoj po volitvah je izstopil iz vlade dr. Korošec, ker je bil z dr. Spahom mnenja, da je bila za oostrenost v državi še prevelika, da bi se smelo v volivni borbi postopati proti Hrvatom tako, kakor je želel dr. Stojadinović.

Po decembrskih volitvah je krenil dr. Stojadinović na usodno pot, da na drug način obdrži, kar je izgubil na volitvah. Spominjam se prve vladne seje po volitvah, ko so se hotela uvesti koncentracijska taborišča za nasprotnike vlade. To smo preprečili, Cvetković pa je šel v Zagreb, da se začne pogajati z dr. Mačkom. Dr. Stojadinović mu je tedaj sporočil, da se ne pogaja, ker izvršuje rekonstrukcijo svoje vlade.

6. februarja 1939. je nato prišlo do 1. Cvetkovićeve vlade, ki je imela zelo jasno nalogo: rešiti hrvaško vprašanje. Hrvatska je bila popolnoma enotna v odporu proti politiki Beograda in prepričan sem bil, da je skrajni čas, da se te razmere iz temelja spremenijo. Prišel sem na čelo vlade, ki naj to nalogo izvede, je nadaljeval predsednik Cvetković, ker sem že nekaj let iskreno delal za sporazum. Z rešitvijo sporazuma pa se je odprla tudi pot k demokraciji, kolikor je to v sedanjih razmerah sploh mogoče. Bil sem prepričan, da je bilo 20 let taktiziranja s Hrvati že zadosti in da je sedaj treba vprašanje rešiti odkrito in pošteno. Če bi se že prej govorilo s Hrvati odkritosrčno, vseh kasnejših težav ne bi bilo.

Začel sem govoriti z dr. Mačkom odkritosrčno, je nadaljeval g. Cvetković. Treba je bilo preiti takoj na glavno stvar, a to je, da so Hrvati hoteli imeti svojo banovino in v njej popolno pravico odločevanja o vseh vprašanjih, ki so zanje življenjskega pomena. Hoteli so imeti popolno oblast v svoji banovini. Če proučujemo kompetence, ki so bile prenesene na banovino Hrvatsko, potem vidimo, da je njena finančna samostojnost popolnoma zagotovljena, vendar pa ni niti najmanj okrnjena sila države. Če se bo šlo še nadalje po tej poti in da dobe tudi drugi kraji preureditev, je moje globoko prepričanje, da se ne bi niti najmanj zmanjšala sila in veličina države. Brez spremembe ustave se je vse to izvedlo. Rešitev hrvaškega vprašanja ni časna, ker se je iz temelja spremenil sistem naše notranje ureditve.

Po sklenitvi sporazuma je prišla druga Cvetkovićeva vlada. Potrebno je bilo, da pridejo v to vlado »istorodni« elementi, ki morejo zaimeti izvajanje sporazuma in varovanje državnih interesov. Zato sta v to vlado vstopila tudi Božidar Maksimović in dr. Lazar Marković, bivša radikala ter stranke, ki so sklenile Vukičevićev blejski pakt. Kadar koli so se v Jugoslaviji delale politične kombinacije, sta bila poleg radikalne stranke tudi dr. Korošec in dr. Spaho.

Nato je govoril predsednik Cvetković o zblizanju radikalov. Dejal je, da je JRZ za zblizanje radikalov, toda glavna skupina mora biti JRZ. Ne gre pa, da bi JRZ omogočila obnovev radikalne stranke, da gre potem proti nam.

Predsednik vlade je nato prešel na zunanjo politiko. Glavna naloga vlade je bila, da ohrani vlada nevtralnost. Nevtralnost bomo tudi natančno izvajali. Predsednik Cvetković je nato govoril še o izvajanju sporazuma ter naglasil potrebo, da vsi ohranijo dobre živce, zlasti pa Srbi, ki žive na Hrvatskem. Nato je govoril o davčni reformi in o gospodarski politiki vlade, o čemer poročamo na drugem mestu.

Trgovinski minister dr. Andres je bil sprejet od romunskega kralja Karola v daljši audienci.

Med absolutni 65. razreda vojne akademije, ki so bili v ponedeljek prevedeni v podporočnike, je bil najboljši Slovenec Fajdiga.

Donava je prebila nasip pri Novem Sadu. Vodna gladina je dosegla 684 m nad normalo. Z zvonovi in sireni so opozarjali na nevarnost, 20 hiš je bilo v kratkem porušeni od vode, 2000 ljudi je brez strehe.

Nekateri listi poročajo, da je položaj v Ribbentropa omajan. Imenuje se tudi že kot njegov naslednik sedanji nemški veleposlanik v Rimu v. Mackensen.

Dobave - licitacije

LICITACIJA

Dne 5. aprila bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za postavitev munijskega skladišča v Mariboru.

Dne 10. aprila bo pri Upravi zavoda za izdelavo vojne opreme v Beogradu in istočasno v Zagrebu licitacija za dobavo raznega platna ter kočev za konje; 16. aprila raznih vrst suknja in kočev; 17. aprila pribora za oficirsko opremo; 18. aprila raznih vrst bombažnega platna; 19. aprila za obutev; 20. aprila konopnenga in lanenga platna in raznega sukanca; 22. aprila pribora za obleke, obutev in šatorska krila in 25. aprila kožuhov.

Dne 3. maja bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo bagra za drž. rudnik v Ugljeviku. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.